

kpl 2 Tunteilla on biologinen tausta

Affektiiviset järjestelmät

Emotionaalisten kokemusten pohjana on joukko aivojen varhaisten osien affektiivisia eli tunteisiin liittyviä järjestelmiä, jotka ovat useilla eläinlajeilla varsin samankaltaisia.

Affektiiviset järjestelmät ovat muodostuneet, koska ne edistävät lajin selviytymistä etenkin haastavissa ja uhkaavissa tilanteissa. Nämä järjestelmät muodostavat myös ihmisen emotionaalisuuden perustan.

(Jaan Panksepp)

Eläinten affektiiviset järjestelmät

ETSIMIS- JA PALKKIO-JÄRJESTELMÄ

Järjestelmän
aktivoitumiseen liittyvä
käyttäytyminen eläimillä

eteneminen,
lähestyminen,
tutkiminen,
haistelevinen

motivoi etsimään
ruokaa ja muita
eloonjäämisen
kannalta tärkeitä
asioita

PANIIKKI JA SURU

motorinen
levottomuus,
häätähuudot,
sosiaalisen
kontaktin etsiminen

hätääntyminen, kun
eläin on vaarassa
jäää yksin

hoivan
varmistaminen

PELKO

pakeneminen,
piiloutuminen,
jähmettyminen

vaaran ja kivun
välttäminen,
hengissä
säilyminen

VIHA

hyökkääminen,
pureminen,
tappelevinen

reviirin
puolustaminen,
pelon herättäminen,
dominointi

Tunnistatko perustunteet?

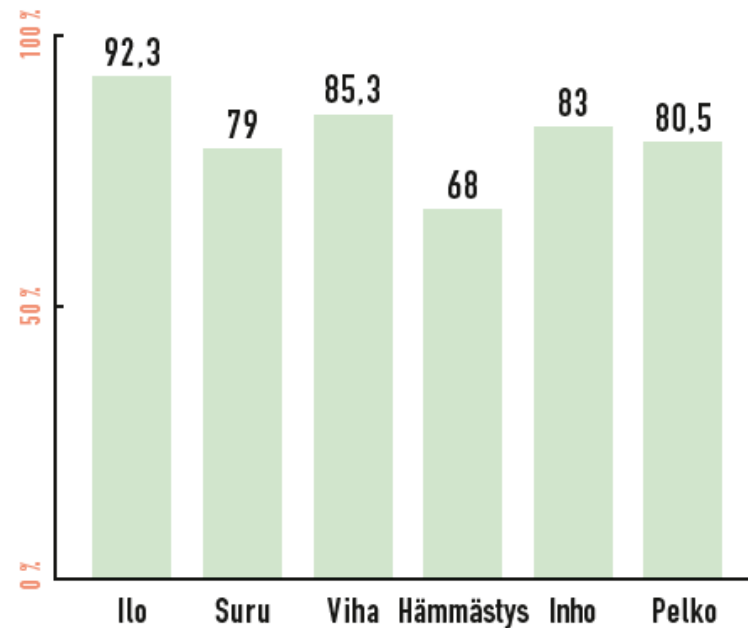

Linkki: [Are there universal expressions of emotion?](#)

Ekman & Friesen

- Mitä tutkimus kertoo perustunteiden tunnistamisesta?

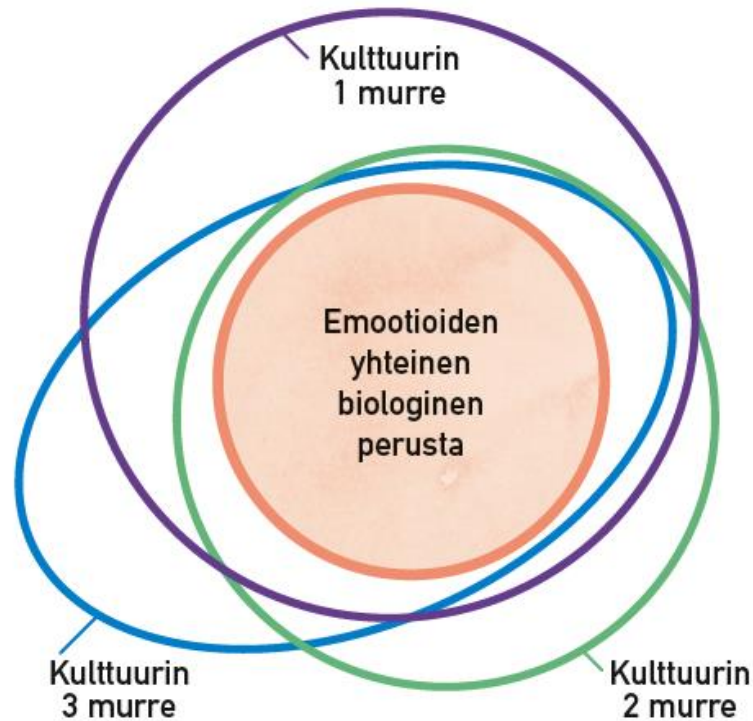
EKMANIN JA FRIESENIN KÄYTTÄMÄT TARINAT	
1. Ilo	Hänen ystävänsä ovat tulleet, ja hän on iloinen.
2. Suru	Hänen lapsensa on kuollut, ja hän on hyvin surullinen.
3. Viha	Hän on vihainen ja aikoo taistella.
4. Hämmästys	Hän katsoo jotakin uutta ja odottamatonta.
5. Inho	Hän katsoo jotakin, mistä ei pidä, tai hän katsoo jotakin, joka haisee pahalta.
6. Pelko	Hän istuu yksin talossaan. Koko kylässä ei ole muita ihmisiä. Hänellä ei ole veistä, kirvestä eikä nuolta. Villisika seisoo ovella, hän katsoo sitä ja on hyvin peloissaan. Villisika on seisonut ovella muutamia minuutteja, ja hän katsoo sitä peloissaan. Villisika ei väisty ovelta ja hän pelkää, että se puree häntä.

Pohdittavaksi

- Miten kuvailisit suomalaista sisua ulkomaalaiselle?
 - Mistä tunteista sisu koostuu?
 - Tiedätkö tunteita, jotka esiintyvät vain jossakin tietyssä kulttuurissa?
 - Miten kieli on yhteydessä tunteisiin?
- (Esimerkiksi englannin kielessä ei ole sanaa *vahingonilo*. Tarkoittaako tämä sitä, että englanninkielisissä kulttuureissa ei tällaista tunnekokemusta ole?)

Eri kulttuurien tunneilmaisut

Eri kulttuurien tunneilmaisua voidaan verrata kielen murteisiin. Emootioilla on yhteinen perusta, mutta tunteiden kokemisen ja ilmaisemisen tavat vaihtelevat eri kulttuureissa.

Mikä tunne lapsella on?

Kuvaile lapsen kokemaa tunnetta.

Millaisiin kuvassa oleviin vihjeisiin perustat arviosi.

Emootiot ja sosiaalistuminen

- Vauvalla on biologinen valmius reagoida affektiivisesti.
- Ympäristö tulkitsee lapsen emotionaalisia viestejä kulttuurille ominaisella tavalla.
- Kehityksen edetessä lapsen tapa kokea, ilmaista ja säädellä tunteita kehittyy vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Tunteisiin liittyy siis paljon oppimista.
- Kulttuurissa koetaan useammin ja voimakkaammin tunteita, jotka toimivat sen piirissä parhaiten sosiaalisten suhteiden säätelyssä.
- Kulttuureissa on nimetty emootioita, joita ei toisissa kulttuureissa välttämättä tunnisteta lainkaan, kuten *amae* tai *lajja*.
- Kyky tuottaa ja ylläpitää kulttuurissa arvostettuja emootioita on yhteydessä yksilön hyvinvointiin.

Miten tunteet näkyvät suomalaisissa?

Palauta mieleen

- Miten affektiiviset järjestelmät liittyvät tunteisiin?
- Mitä yhteisiä piirteitä tunteilla on eri kulttuureissa?
- Millaista sosiaalistumista emootioihin liittyy?